

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ένας λαός θρώνεται έμα
δείξη πώς δε φοβάται την
αλήθεια—ΓΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα έχει τους φου-
σικούς της κενόνες
ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Ζ'.

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ 17 ΤΟΥ ΜΗΝ 1909

ΓΡΑΦΕΙΟ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΑ ΑΡΙΘ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 344

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΙΑΣ, Swinburne (συνέχεια).
ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ, Δραματική παραγωγή (τέλος).
Γ. Δ' ΑΝΟΥΝΤΣΙΟ, 'Η Τζοκόντα (μετάφρ. Ν. Πο-
ρίωτη).
ΔΗΜΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ, Οι νέοι.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ—ΧΡΟΝΙΚΟ ΒΑΘΜΙΑΣΤΙΚΟ—
Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜ).

SWINBURNE

5

Από τα παλιά τα χρόνια θέμ' από τ'αγαπητό-
τερα του ποιητή, ε ποιητής. Με τρόπους και ρυθ-
μούς λογής οι 'Οράσιοι δοξολογούν, ύστερ' από τον
έρωτα κι από την ιδέα μαζί με κείνα, και
συχνά πυκνά, μεγαλοφώνωτες' από κείνα, τους Βιρ-
γίλιους. 'Ο ποιητής-ήρωας. Συχνά πυκνά βωμοδός
του σταίνει και το θυμίαμα της λατρείας του κείει
κι ο Swinburne. Τό θέλει κι αυτό ο λυρισμός.
'Ένας τρόπος να ύψωνε το ίδιο σου το έγω με τον
έπαινο του αδερφού σου. Σάν από τα βουνά και
σάν από τα ποτάμια έμπνέεται κι ο άγγλος μας
από τους ίσοτίμους του. Στέκεται μπροστά τους με
κάτι που είναι πιο πολύ από ένθουσιασμός με καη-
μό. Οι ψάλτες που ψέλνει του είναι λιγάκι σάν τις
έμαρτωλές ήρώισσες του πάθους που τότε λαδών-
νουν, σάν τις Κλεοπάτρες και σάν τις 'Αολιδάμαχ.
Οι μεγάλοι έρωτοχτυπημένοι του ρυθμού και του
στίχου. Νά ο Θεόφιλος Γωπιέ. Δεν κοροϊφεται να
προσφέρει λογής λογής τα λουλούδια της φαντα-
σίας του στον, πρώτ' απ' όλα, ζωγράφο ποιητή της
χαρής από την πλαστική έμορφάδα και του μεθυ-
σιού από τη σάρκα, στον ύπομονετικό τεχνίτη που
σκαλώνει τα τραγούδια και τα σκαλίζει σά δαχτυ-
λιδοπάτρες, σά μυθιστοριογράφο της γυμνότατης
'Αεσποινίδας Ντεμποπέν»· στίχους σά όλα τα είδη,
έπιγράμματα, συννέτα και διθύραμβους, σά όλες τις
γλώσσες, έλληνικούς, λατινικούς, βρετανικούς, γα-
λατικούς. «Σωστά τον είπανε οι Χάρτες τον άν-
θρωπο τούτο αγαπημένο των θεών, και πιο πολύ
του θεού του Δούκιου». Νά, ε Βιχτόρ Ουγκώ. Πολύ
διαφορετικός από το μαθητή του το Γωπιέ, μα κ'
έτσι με ζωγράφα σημάδια που δείχνουνε πως είναι
πατέρας εκείνου, ε άριστοτέχνης που ύλικοποιεί τον
αύλο το στίχο, ε τραγουδιστής προφήτης που μεθ'
έχι με την ούσια, μα με την έμορφή τη ρυθμοπλα-

στική, με την έκφραστική δύναμη της προφητείας
του, έχι τόσο με το λόγο, όσο με τη λέξη. Σημάδια
άρετά για να κάνουνε το Swinburne λατρευτή
και όμνητή του άρχιμάστορα. «Τα μάτια και ταύ-
τα των ανθρώπων όλων ζεσταθήκανε και τα μά-
γουλα φλογιστήκανε και τα μάτια ξανάφαν από τα
ύψηλά τραγούδια σου που γαργαλίζουνε την αϊ-
σθηση σάν κρασί, που πέφτουνε πιο γλυκά κι από
τη δροσιά η από το χιόνι της νύχτας, που στενά-
ζουνε καθώς δέρνεται μέσα σε κάποια πλημμυρι-
σμένη σπηλιά η δυνατή συντριμμένη ψυχή ενός κυ-
μάτου... Είσαι ο άρχηγός μας κι ο άφέντης· το
τραγούδι σου είναι σάν κοφτερό σπαθί με τη λα-
πίδα του μουσκολοισμένη από λουλούδια...» Μα τί-
ποτε δε μπορεί να συγκριθί με το ποίημα του χαι-
ρευτισμού και του αποχαιρετισμού προς το Βωδε-
λαίρ, «Ave atque Vale», καθώς επιγράφεται.
'Ο τραγουδιστής των «Λουλουδιών του Κακού» είναι
κάτι σάν αδερφοποιητής του ύμνογράφου του «Laus
Veneris». Μιάν ίδια έρμη τους σέρνει προς τά-
μαρτωλά τα πάθη, τους γονατίζει μπροστά στις κο-
λασμένες έμορφές. 'Ο γάλλος μουσθέρεπτος είναι σάν
ένας Swinburne, μα μετρημένος στα λόγια του,
πλαστικός, λατινικός, όσο είναι ο βρετανός μουσο-
χτύπητος ένας Βωδελαίρ άκράτητος, μουσικός, βι-
δλικός. Και γι' αυτό, καθώς έτσι το μοιάζει, βρι-
σκω θαμαστές στροφές παραστατικώτατες της ψυχής
και της τέχνης του άκριθού του. «Είδες, αδέρφι μου,
τον παλιό καιρό που τραγουδούσες, μυστικά και
πόνους που δέν τα είδανε τα μάτια μας· φλογερές
άγάπες, έμορφα και φαρμακερά μπουμπούκια λου-
λουδιών που τα ξεσκίπαζε η δική σου μοναχά η μα-
τιά η δξύτερη, και που άνθούσανε νύχτα σε
κλίμα που κανείς δέν άνανπνεί· κρυμμένο θερισμός
άκόλαστου καιρού, έμορφη έμαρτία, ήδονη άμίλητη·
έκει που παράξενα όνειρα σ' ένα ταρασμένο ύπνο
κάνουνε και κλαίνε τα κλεισμένα τα μάτια των
πληγωμένων ψυχών... Τώρα οι παράξενες ώρες, οι
παράξενες άγάπες, όλα πήραν τέλος, όνειρα και
πάθη, και τραγούδια σκαταδερά και γλυκά. Τάχα
ή ύρες θέση, έραστής άπάνου στα μεγαλόκορμα τα
γόνατα η στα πόδια καμιά χλωμή· γιγάντισσας,
καθώς από δω πέρα τη λαχτάριζε το έραμά σου,
κάτου από τον Ισκιο του τετράπλευρου ξανθού κεφα-
λιού, σά βαθύ ταύλακι των κόρφων της των κατα-
πληχτικών, σά δυνατά κατήφορο των κοιμισμένων
δυνατών μελών της, κάτου από το βάρος τω μαλ-
λιώνε της των τεράστιων που κρατάν την εδωδιά
και τον Ισκιο των πευκώνων του άρχαίου κόσμου;...
Γιὰ σε κανείς 'Ορέστης, καμιά 'Ηλέκτρα δέν πεν-
θεί. Μα γέρνοντας προς έμάς τις ύδρες τους, γιο-

μάτες από ύμησες, οι πιο ύψηλοστόχαστες Μούσες,
έκεινες που μεστώνουν όλους τους αιδώνες, κλαίνε,
κ' ένας καημός τη συγκίνησε την καρδιά του θεού
μας...» Κ' ύστερ' από χρόνια, όταν ε ποιητής, χορ-
τασμένος από τους άποθεωτικούς του ύμνους προς το
σαρκικό μεθύσι, θα κάψη το λιθάνι της λατρείας
του προς κάποιες μεγάλες ιδέες του καιρού από τις
εύγενικώτερες, θα άγναντέψη πέρα, άλλοδ' πέρα,
έκειθε από τον 'Ωκεανό, τον έμύγλωσο και περισ-
σότεργο, σάν εκείνος, ποιητή του άμερικανισμού, σε
κάθε τι άνεξάρτητο και άνυπόταχτο κ'έξισωτικό και
δημοκρατικό και πλατύτατο που μπορεί να κλείση
τέτοια ιδέα, τον κήρυκα της αδερφωσύνης των
έλων, σ' έν' άκράτητο πανθειστικό σφιχταγκάλια-
σμα σατανάδων και άγγελων, τον κήρυκα της ζωής
και της ενέργειας, τον άγνό και τον αδιάντροπο,
τον καταργητή του μέτρου και τον άπλωτή του έ-
λεύτερου στίχου 'Ισαμ' έκει που δέν παίρνει άλλο,
τον λαϊκό και τον άλλόκοτο Walt Whitman.
«'Ω ψυχή με δυνατά φτερά και με προφητικά χείλη
ζεστά κι από τα καρδιοχτύπια του τραγουδιού της...
Παίξε και σ' έμάς τη μουσική σου, και να είναι για
μας σάν ένας λόγος που βγαίνει από την ελιθέρημη
καρδιά του κόσμου, και ταξιδεύει μαζί μας με τα
πανιά άπλωμένα στα σκοτάδια άπάνου, και την
υποτάζει την τρικυμιά ένα τραγούδι, και να μας
βάλει φωτιά καθώς θα τέκουμε, και η φλόγα του
να στεγνώση τα δάκρυά μας, και να προστάξη τον
πόλεμο νάλλάξη».

6

'Ανάμεσ' από τους ήρωες του λόγου κι από τις
ήρώισσες του Πάθους που τους ξαναζή στους στί-
χους του ο μεγάλος λυρικός, χρυσή άλυσίδα που
ταιριάζει τους δυο κόσμους, στέκεται η Σαπφώ μαζί,
Μούσα και Λύσσα, ψυχή 'Απολλωνιακή κι 'Αφρο-
δισιακή, βασίλισσα του στίχου, και σκιάδα του καη-
μού. Οι πρόστυχες κακογλωσσίες των άρχαίων κω-
μικών ποιητών ταίριασανε το άνάνατ' ένομα της
λεσδικής ψάλτρας με την ιδέα παίων άνήθικων και
άντιφυσικών το άγαλμά της άψηφά τους καιρούς,
ασάλευτο, μα έδώ κ' έκει ακάθαρτο από περισσή
λάσπη. 'Ομως όσο είν' άξιος να λασπωθί ε Σω-
κράτης, για τις έγνοιες του και για τις άγάπες του
προς τους μαθητές του, άλλς τόσο κ' η Σαπφώ για
τους καημούς που της ζυπνούσαν οι μαθητές της.
'Ο,τι κι αν είναι, η θεία ξαδιαντροπία των έρώτων
της «δεκάτης Μούσας» την κυριέψε τη νέα μεθύ-
στρα φαντασία του ποιητή, κ' έπαθε σάν από σαπ-
φικό άλκοολισμό. Κ' έτσι γράφτηκε η 'Αναχωρία,

(*) 'Η άρχή του στον αριθμό 342.

μέ τὸνομα μᾶς ἀπὸ τῆς πιδὸς περιφρημῆς φιλενάδες τῆς Σαπφῶς, παράφραση, ἔπειτ' ἀπὸ τὴν κλασσικὴ τοῦ λατίνου Κάτουλλου, τοῦ ἀθάνατου κομματιοῦ *Eis erωμένην*, μὰ παράφραση ἑλως διόλου ἐλευτέρη-κι ἀνυπόταχτη καὶ μεταμορφωτικὴ τοῦ πρωτότυπου σὲ βαθμὸ ἀγνώριστο. «Ἐκεῖ τοῦ ἔπεσ' ἔξω δὲ Κάτουλλος—λέει ὁ Swinburne—ἐγὼ δὲν μποροῦσα νὰ ἐλπίζω πὼς θὰ πιτύχω. Κοίταξα λοιπὸν νὰ τὸ ξαναχύσω τὸ κομμάτι, διαλυμένο, ξετυλιμένο, καὶ νὰ ξαναφέρω τὸ νοῦ τοῦ τραγουδιοῦ πὸ τὸ κορμί του δὲν μποροῦσε νὰ ξαναφερθῆ». Ἐννοεῖται πὼς ὁ ποιητὴς τῆς «Ἀναχορίας», καὶ στὴν κριτικὴ του λυρικός, χαρακτηρίζει τὰ κομμάτια τῆς Σαπφῶς πὸ μᾶς μένουν καὶ τὰ λέει πὼς εἶναι «τὸ ἀνώτατο ὄριο καὶ ἡ ἐντέλεια, ὅσο δὲν παίρνει ἄλλο, τῆς ποιητικῆς τέχνης». Ἡ «Ἀναχορία», ἔργο περισσόστιχο, πὸ θαμπώνει ἀπὸ τὴ συγκρατητὴ λάμψη τῶν εἰκόνων, σπαρταριστῶν ὄλων ἀπὸ τὴ λαύρα τὴν ἐρωτικὴν, ποίημα πὸ ἀρχίζει καὶ πορεύεται μὲ τὴν ἀχορτασιὰ ἐνδὸς ἑσκέπαστου ἑσθιακοῦ ἠδονισμοῦ γιὰ νὰ σταθῆ σ' ἕνα πανθειστικῆς μεγαλοπρέπειας δράμα γιὰ τὴν ἀθανασία τῆς ποιήτριας. Καὶ νὰ, μὴ ἰδέα χλωμὴ ἀπὸ τὸ τέλος τῆς ᾠδῆς: «Τῶν κλάδων τὸ λουλούδι, καὶ σὲ κάθε ψηλόκορφου λόφου ὁ καθαρὸς ἀέρας καὶ ὁ ἄνεμος, καὶ στῆς ἀντιλαλοῦσες λαγκαδιὲς εἰ δυνατός φωνὴς τῶν ὀρμητικῶν ἀηδονῶν, τὰ φλογερὰ μπουμπούκια μέσα στὴν ξαφνικὴ τὴν ἀνοιξὴ σὺν τῇ φωτιᾷ, οἱ ἀχνὲς ξεπλυμένες ἀμμουδιὲς καὶ οἱ χαμένοι πῆσαι τῶν κυμάτων, τὰ πανάκια πὸ ξανοίγονται σὺν ἀσπρολούουδα πλουμίζοντας τὴ θάλασσα, καὶ τὰ λόγια πὸ γεννᾶν ὀλόγοργα τὰ δάκρυα, καὶ τὰ μακρόσυρτα κελαιδῆματα τῶν πουλιῶν πὸ τραγουδοῦν ἐρμητικὰ ἴσαμε πὸ δλόκληρος ὁ κόσμος νὰ τραγουδήσῃ μαζί τους, ἐγὼ, ἡ Σαπφῶ, θὰ γίνω ἕνα μὲ ἕνα τοῦτα, τὰ ὠραία καὶ τὰ ἔξοχα, γιὰ πάντα... Ναι, θὰ λένε, ἡ κοιλιά τῆς γῆς ἔφερε τοῦ κάκου καινούριες γένες, μὰ δὲν ξανάφερε τὰ πιὸ καλὰ ἀπ' ὄλους, ἔφερε μέρες καὶ ἀνθρωπῶν. ἔφερε καρποὺς καὶ πόλεμους καὶ κρασί, καιροὺς καὶ τραγούδια, μὰ δὲν ξανάφερε ποτὲ τραγούδι σὺν τὸ δικό μου... Ἀλλοίμονο! μῆτε τὸ φεγγάρι, μῆτε τὸ χιόνι, μῆτε ἡ δροσιὰ, μῆδὲ τίποτε καὶ ἀπ' ὅσα εἶναι κρῦα δὲν μπορεῖ νὰ μὲ γιάτρῃ, μῆτε νὰ μὲ ἡσυχάσῃ, μῆτε νὰ μὲ ξαλαφρώσῃ, μῆτε νὰ μὲ ξανασάνῃ, ἴσαμε πὸ νὰ μὲ πᾶρῃ ὁ ὑπέριπτος ὁ ὕπνος, ὡς πὸ νὰ λείψῃ ὁ καιρὸς μὲ ὄλους τοῦ τοῦς κύκλους, ὡς πὸ νὰ καταργήσῃ ἡ Μοῖρα

τὸ σκλαβωμὸ πὸ μᾶς δένει μὲ τοὺς θεοὺς, καὶ νὰ βάλῃ, γιὰ νὰ μὲ ξεδιψάσῃ καὶ γιὰ νὰ μὲ χορτάσῃ τέλος πάντων, τὸ λωτὸ καὶ τὴ λήθη στὰ χεῖλη μου σὰ δροσιές, καὶ νὰ σκορπίσῃ γύρω μου καὶ ἀπάνου μου καὶ κάτω ἀπὸ μένα τὴ βαθεῖα τὴ νύχτα καὶ τὴ θάλασσα τὴν ἀνίκητη.»

Ἡ Φαίδρα. Ἡ αὐτοκρατορίσσα Φαουστίνα. Ἡ γυναίκα τοῦ Οὐρία. Ἡ Σεμίραμη. Ἡ Κλεοπάτρα. Ὁ Ἐρμαφρόδιτος. Ἡ Φραγολέττα. Ἡ Ἡρωδιάδα. Ἡ Θώμυρης. Ἡ Μύρρα. Ἡ Μεσοαλίνα. Ἡ Παισιφάνη. Ἡ Παισιθέα. Ἡ Ἐσπερία. Ἐπειτα ἡ «Δέσποινα τοῦ Πόνου», ἡ ἀποθέωση τοῦ ἐκόλαστου. Ἐπειτα ἡ Περσεφόνη, ἡ Δήμητρα, ἡ Ἀφροδίτη, οἱ θεοὶ οἱ ἐθνικοὶ, βαλμένοι ἀγνάντια στῆς σεμνὲς Παναγιές, καὶ στοὺς Χριστοὺς τοὺς μαρτυρικούς, σὺν ἀλαλάσματα χαρᾶς καὶ κρῖνα πορφυρόχρωμα, πὸ καὶ ἡ δροσιὰ λάμπει σὰ φλόγα ἀπάνου τους, ἀγνάντια σὲ κορμὰ σωμένα ἀπὸ τὸν ἀσκητισμὸ μὲ μάτια βλέποντας ἀπλανά πὸ μαῦροι κύκλοι τὰ χαράζουν καὶ μὲ στόματα πὸ μόλις ταναταράζουν πνιμένα ταναφυλλητά. Οἱ περιφρημῆς ἠρώτισσες τῶν ἀμαρτωλῶν καημῶν, ἀμάραντα λουλούδια τοῦ κακοῦ, πότε τίς ἀγναντεύεις νὰ περνᾶνε καὶ νὰ χάνονται μέσα στὰ τραγούδια τοῦ Swinburne, σὺν ἀστραπὲς δειρῶν μέσα σὲ ἀφώτιστες νύχτες, πότε τίς βλέπεις νὰ γιομίζουσι πέρα ὡς πέρα τὰ τραγούδια ἐκεῖνα, σὰ λιτανεῖες ἀπέραντες ἐρώτων γοητευτικῶν, σὺν πλημμυρισμένοι ποταμοὶ πὸ τραβᾶν ἔξω ἀπὸ τὴν κοίτη τους φοβερίζοντας ὄλα νὰ τὰ συνεπάρουν. Τὸ ἀριστούργημα τοῦ εἶδους, τὸ «Ianus Veneris», τὸ «Ἐγκώμιο τῆς Ἀφροδίτης». Εἶναι ἡ πολυάκουστη μεσαιωνικὴ παράδοση τοῦ καβαλλιέρου Ταγγούζερ, τοῦ στρατιωτῆ τοῦ Χριστοῦ πὸ ἐρωτεύτηκ' ἔξαφνα τὴν Κύπριδα, καὶ γύρισε στὸ βουνό τῆς νὰ σβύσῃ κολασμένος κάτω ἀπὸ τὴν ἀγάπη τῆς. Εἶναι τὸ θέμα πὸ τῆκαμε τραγούδι ὁ Ἄϊνε, καὶ μουσικὸ δρᾶμα ὁ Βάγνερ, χαρακτηριστικὸ καὶ πολυσήμαντο σύμβολο, βαλμένο πάντα γιὰ νὰ πειράξῃ καὶ γιὰ νὰ γοητεύῃ, καὶ γιὰ νὰ δοκιμάξῃ ἀπάνου του ὁ φιλόσοφος τὴ σκέψη του καὶ ὁ ποιητὴς τὴν τέχνη του. «Καὶ νὰ, ἡ ἀγάπη μου, ἡ καρδιά τῆς ἴδιας μου ψυχῆς, ἀκριβότερη ἀπὸ τὴν ἴδικ μου τὴν ψυχὴν, ὠραιότερη ἀπὸ τὸ θεὸ, ὄλη μου τὴν ὑπαρξὴ κρατώντας τὴ στὰ χεῖρα τῆς. Ὁμορφὴ ἀκόμα, μὰ ἔμορφη γιὰ κανέναν ἄλλονε παρὰ γιὰ μένα, καθὼς

ἐταν ἀνάδρυσε γυμνὴ ἀπὸ τὴ θάλασσα, σὲ φωτιὰ τὸν ἀφρὸ καθὼς περνοῦσε ἀλλάζοντας, ἐκεῖνη, τὸ λουλούδι τῆς φωτιᾶς, μὲσ' ἀπὸ τὰ σπλάχνα τῆς. Ναι, μὲ πῆρ' ἐκεῖνη ἀπάνου τῆς, καὶ τὸ στόμα τῆς κόλλησε στὸ δικό μου, καθὼς κολλᾶ ἡ ψυχὴ στὸ κορμί, καὶ, γελαστή, τῆκαμε τὰ χεῖλη τῆς ἀκόλαστα τὰ μαλλιά τῆς σκορπίζανε τίς εὐωδιὲς τοῦ ἠλιοκαμένου μεσημεριοῦ. Ἴσκαμ πὸ νὰ βροντήξῃ ὁ κεραυνὸς τῶν σαλπύγγων τοῦ θεοῦ, ἡ ψυχὴ μπορεῖ νὰ χωριστῆ ἀπὸ τὸ κορμί, ὅμως ὄχι ἐμεῖς, ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλο. Σὲ κρατῶ μὲ τὸ χέρι μου, ἀφίνω τὰ μάτια μου νὰ πᾶρουν τὴ θέλησή τους ἀπὸ σένα.» Ποιητικὴ καμωμένη μὲ ἀρχὴ κάπως πολὺ διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ πὸ δασκαλεῖ ὁ Γκαίτε. Πᾶρε στὴ χούφτα σου νερὸ καὶ πύκνωσέ το, καὶ πλάσε το. Ἐκεῖνος πὸ μαστόρεψε τὰ «Ποιήματα καὶ τίς Μπαλλάδες» καὶ τὰ «Ὀρθρινὰ τραγούδια», ἀντίθετ' ἀναλύει, καὶ συντρίβει. Μὰ ἡ ἀνάλυσή του σὰ νὰ γίνεται μὲ τὴ βοήθεια μιᾶς μουσικῆς δύναμης, πὸ ξεσπᾶ σὲ μιὰν ἀπέραντη μελωδία καὶ ἀπὸ τὰ συντρίμματα τῶν πολυτίμων θηκῶν ξεχύνονται καὶ γιομίζουσι τὴν ἀτμοσφαῖρα μύρα καὶ μεσοκοιμήματα σὺν ἀπὸ ροδόσταμα καὶ ἀπὸ ἄλλες ἀκριβὲς καὶ σπάνιες, ἀφρόνιστα καὶ σπάταλα ἐτοιμασμένες οὐσίες, πὸ σὲ τραβᾶνε σὲ ξεφαντώματα πρωτοδοκίμαστα, σὰ δὲ σοῦ φέρνουν πονοκέφαλο.

(Τεῖνεται στὸ ἄλλο φύλλο).

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

ΟΙ ΝΕΟΙ

Μοῦτυχε κάποτε νὰ κάθουμαι σ' ἕναν καφενὲ ἀνάμεσα σὲ δυὸ παρέες πὸ τίς χώριζαν ἕνα δυὸ τριπέλια καὶ, ὅτε λίγα ὅτε πολλά, πάνου ἀπὸ καμὰ εἰκοσαριὰ χρόνια τὴ μιὰ παρέα ἀπὸ τὴν ἄλλη. Ἡ μιὰ παρέα εἶταν ἀπὸ νέους πὸ δὲν εἶχαν ἠκούσει πιτῆσει τὰ τριπέλια. καὶ ἡ ἄλλη ἀπὸ γέροντες, πὸ εἶχανε δοβῆ τὰ πενήντα. Ἀτόμοις οἱ δυὸ πηγῆς στὰ χρόνια, ἀτόμοις καὶ στὸ φανέρωμα τῆς ἐσωτερικῆς τους ζωῆς. Ἡ πρώτη παρέα σοβαρὴ, ἐμβροχῆς, λογόλογη, χορτασμένη τίχῃ καὶ ἀηδιασμένη ἀπὸ κάθε κοσμικὴ ἀπόλαυση. Χασμουριότανε συχνὰ ἡ πρώτη παρέα καὶ μ' ἕνα στερεότυπο «Ὁχ ἀδερφέ!» ἔκλεινε κάθε κουβέντα τῆς.

Διάβουσε τὸ δεινὸ βιβλίον; Σὺν καὶ ὁ φαίνεται!...

ΜΕΡΟΣ Α΄.

(Ἐνα μεγάλο δωμάτιο τετράγωνο καὶ γολήνιο, ὅπου τὸ σγῆροισμα ὄλων τῶν πραγμάτων φανερώνει τὸν πόθο μᾶς ἁρμονίας μοναδικῆς, σημεδεύει τὰ ἀπόκρυφα μᾶς βουθεῖας ἀναλογίως μεταξὺ τῶν ὄρων τῶν γραμμῶν καὶ τοῦ εἶδους τῆς κατοικήτριας ψυχῆς πὸ τὰ διάλεξε καὶ τάγοσῃ. Ἡ ὀλόγοργα φαίνονται βυλμένα σὲ τάξη ἀπὸ τὰ χεῖρα μᾶς στοιχειοθετικῆς Χάρης. Ἡ εἰκόνα τῆς γυναικῆς καὶ συλλογισμένης ζωῆς γεννιέται ἀπὸ τὴ θεὰ τοῦ τόπου.

Δυὸ μεγάλα παράθυρα εἶναι ἀνοιγμένα πρὸς τὸν ἀποκάτω κῆπο ἀπὸ τοῦ ἐνδὸς τὸ ἀνοιγμὸ διακρίνονται σιτοδρονοῦ τὸν ἀνέφελο κάμπο ἡ γαρούλα τοῦ Σάν Μινατόν, καὶ ἡ φωτεινὴ του ἐκκλησία, καὶ τὸ Μοναστήρι, καὶ ὁ νυδὸς τοῦ Κρόνακα, «ἡ Μπέλλα Βιλλοπέλλα», τὸ ἀγνότερο σκεῦος τῆς φραγκισκανικῆς ταπεινότητος.

Μιὰ πόρτα πηγαινὲ πρὸς τὰ ἐσωτερικὰ δωμάτια· μιὰ ἄλλη ὁδηγεῖ πρὸς τὴν ἐξοδὸ. Εἶναι ἀπομὲ σήμερο. Καὶ ἀπὸ τὰ δυὸ παράθυρα μπαίνουν τὸ φῶς, ἡ νουὴ καὶ ἡ μελωδία τοῦ Ἀπρίλη.)

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

(Φανερώνονται στὸ κατόφλι τῆς πρώτης θύρας

ΓΑΒΡΙΕΛ Δ' ΑΝΝΟΥΝΤΣΙΟ

Η ΤΖΟΚΟΝΤΑ

ΤΡΑΓΩΔΙΑ

Cosa bella mortal passa, e non d' arte.
(Τὸμορφο πλάσμα τὸ θνητό, καὶ ὄχι τῆς τέχνης, σβήνει).

Leonardo da Vinci

ΠΡΟΣΩΠΑ :

Λούκιος Σεττάλας.

Δορέντζος Γάδδης.

Κοσμῆς Δάλλος.

Συλβία Σεττάλα.

Φραντζέσκα Δόννη.

Τζοκόντα Διάντη.

* Ἡ μικρὴ Μπεάτα.

* Ἡ Σειρηνοῦλα.

Στὴ Φλωρεντία καὶ στὸ περιγιάλι τῆς Πίζας,
στὰ χρόνια τὰ δικὰ μας.

ἡ ΣΥΛΒΙΑ ΣΕΤΤΑΛΑ καὶ ὁ ΛΟΡΕΝΤΖΟΣ ΓΑΔΔΗΣ, ὁ γέρονς καὶ προχωροῦν, ἐκεῖνη στὸ πῆνερό τοῦ γέροντος, μπαίνοντας διὰ τὴν ἀνοιξιάντικη δροσιὰ.)

ΣΥΛΒΙΑ. Ἄχ, ἄς εἶν' εὐλογημένη ἡ ζωὴ! Γιατὶ κρατοῦσα πάντα μιὰν ἐλπίδα ἀναμμένη, μπορῶ καὶ εὐλογῶ σήμερα τὴ ζωὴ.

ΛΟΡΕΝΤΖΟΣ. Τὴ νέα ζωὴ, ἀγαπητὴ Συλβία, καὶ ἡ καὶ κόρη ἀφοεῖ, τόσο καλὴ καὶ τόσο θαρρετὴ! Ἡ φουρτοῦνα πέρασε. Νὰ, πὸ ξαναγυρίζει ὁ Λούκιος σὲ τὰς, γεμάτος εὐγνωμοσύνη καὶ στερρή, ὕστερ' ἀπὸ τότο κακό. Ἐχρεῖς πὼς ξαναγεννιέται. Τώρα δὲ εἶτανε τὰ μάτια του σὺν τοῦ μικροῦ παιδιοῦ.

ΣΥΛΒΙΑ. Ἐναβρίσκει ὄλη του τὴν καλωσύνη, ἔμα εἶστε σεις κοντὰ του. Ἄμα σὰς λέει «Δασκαλε», ἡ φωνὴ του γίνεται τόσο τρυφερὴ, ὥστε ἡ μεγάλη πικτικὴ καρδιά σας βέβαια θὰ λαχταρᾷ.

ΛΟΡΕΝΤΖΟΣ. Εἶχε πρωτῆτερα τὰ ἴδια τὰ μάτια πὸ τὸν εἶδα σὺν ἤρθε σὲ μένα τὴν πρώτη φορὰ καὶ τοῦ ἔβαλα τὸν πηλὸ μέσα στὰ χεῖρα. Εἶτανε τὰ μάτια του τρομαγμένα καὶ γλυκά· ἀπὸ τότε ὅμως τὸ ἀντιδᾶχτυλό του εἶτανε δυναμωμένο καὶ ἀποκαλυπτικό. Ἐχω φυλάξει τὸ πρῶτο πρό-